

Friskolor under tio år

2015–2025

880 000
elever gick
i friskola
2015–2025

Tio år i siffror

313 305
studentmössor

En av de viktigaste hållpunkterna under ens skolgång är gymnasieexamen. När eleverna kan springa ut i försommaren markeras ett nytt kapitel i livet. Under dessa tio år har 313 305 studentmössor kastats i luften av friskoleelever på sin väg till fortsatta studier och arbete.

5 184 000
idrottstimmar

Ett viktigt ämne i grundskolan är idrott. Hälsa och rörelse är avgörande för att klara alla skolans ämnen. Friskolor har genomfört hisnande fem miljoner idrottstimmar!

64 800 luciatåg

I skolan är ämnena det centrala. Men skolan är också en sammanhållande och viktig plats för ett socialt liv och uppmärksammande av kultur och våra högtider. Lucia är en av de mest uppskattade tidpunkterna där elever får delta och se när luciatåg skrider fram i mörkret i alla våra skolor. Under denna period har 64 800 luciatåg tågat fram och lyst upp fristående grundskolor i december.

2 600 000 slöjdlektioner

Slöjd är ett spännande och estetiskt ämne där eleverna får träna andra färdigheter än i de mer teoretiska ämnena. 2,6 miljoner slöjdlektioner har genomförts på fristående grundskolor med god kvalitet.

Innehåll

Om rapporten	5
Kunskapsresultat.....	6
Nöjdhet.....	23
Friskolor och dess elever	28
Avslutande ord.....	35

En rapport från Almega Utbildning.
Layout: Hellsten Kommunikation
Bilder: Midjourney, Nano Banana, Open AI

Om rapporten

Fristående förskolor och skolor är väl etablerade i Sverige. 420 000 barn och elever går varje dag i fristående förskolor och skolor, vilka de själva valt tillsammans med sina en miljon föräldrar för att de upplever att de passar dem och deras förutsättningar och behov bäst. Borta är tiden då politiker och kommuner valde var du skulle gå i skola eller förskola.

I den politiska debatten påstås ofta att fristående skolor har bidragit till att skapa problem för svensk skola. Det lyfts saker som låga kunskapsresultat, betygsinflation och sämre kvalitet. Samtidigt upplever många elever och lärare inom friskolor att friskolor har bidragit till ökad mångfald, möjlighet att bryta boendesegregation, ökad kvalitet, högre kunskap och nya innovationer.

Dessa två skilda verklighetsbilder kan skapa förvirring. Debatten har hårdnat väsentligt de senaste tio åren och det finns skäl att se hur det verkligen sett ut under samma tid.

Rapporten omfattar läsåren 2015/2016 till 2024/2025.

I denna rapport presenterar vi hur verkligheten ser ut. Utifrån offentlig data och källor undersöker vi hur friskolornas bidrag till svensk skola varit de senaste tio åren.

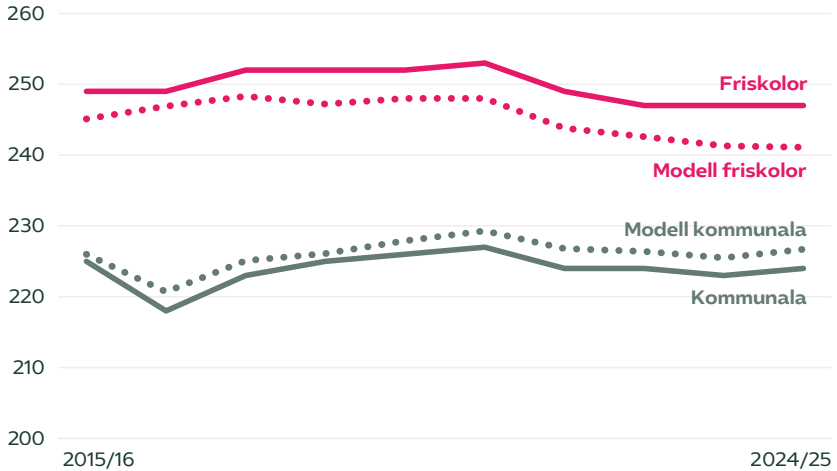
Kunskapsresultat

Det allra viktigaste är kunskapsresultaten. Hur utvecklas eleverna på friskolor och vilket bidrag ger friskolor till hela Sveriges kunskapsresultat?

Meritvärde

Meritvärde är avgörande för elevernas möjligheter att ta sig till vidare studier. Under perioden 2015–2025 har elever i friskolor haft ett kunskapsresultat betydligt över de kommunala skolornas. Resultatet beror till viss del på friskoleelevernas socioekonomiska bakgrund. Men som vi ser i den undre kurvan här intill så presterar friskolor betydligt bättre även med hänsyn tagen till socioekonomisk bakgrund.

Genomsnittligt meritvärde årskurs 9 2015/16 till 2024/25.

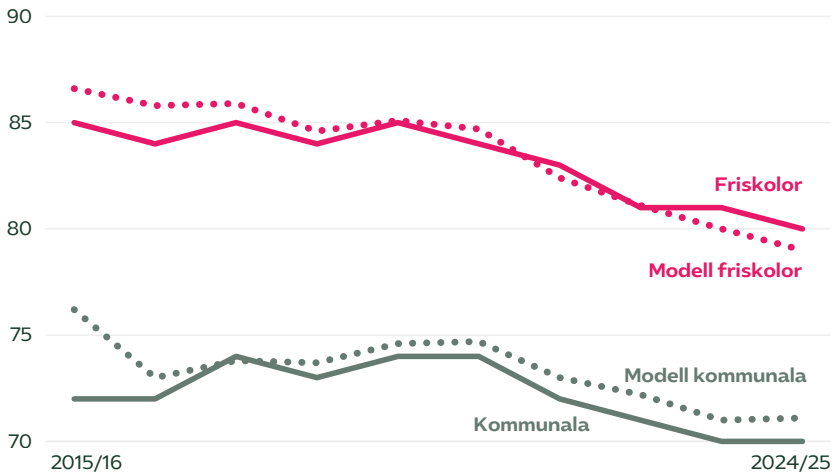
Den rosa kurvan visar att elever i friskolor har runt 250 poäng i meritvärde, vilket är mer än elever i kommunala skolor. Grön kurva visar 224 i snitt för samma tidsperiod. De prickade linjerna visar förväntat meritvärde utifrån socioekonomiska förutsättningar. Friskolor "överpresterade" 7,8 meritvärdespoäng 2024/2025, medan kommunala skolor "underpresterade" -3,1 poäng utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar. Friskolornas "överprestation" har ökat något under senare år. (Salsa)

Vad säger siffrorna?

Elever i friskolor har i genomsnitt har högre meritvärden än elever i kommunala skolor – även när hänsyn tas till socioekonomiska förutsättningar.

Betyg i alla ämnen

Ett viktigt mått för att se hur eleverna klarar kunskapsmålen är betyg i alla ämnen. Även här ligger friskolor högre än de kommunala skolorna. På samma sätt som för meritvärde når elever i friskolor bättre resultat, även när hänsyn tas till socioekonomiska förutsättningar.

Andel elever i årskurs 9 som nått kunskapskraven i alla ämnen.

80 procent av eleverna i friskolor, rosa kurva, når godkänt betyg i alla ämnen, medan 70 procent av eleverna i kommunala skolor, grön kurva, gör det. De prickade linjerna visar förväntad andel som borde nå målen i alla ämnen utifrån socioekonomiska förutsättningar. Friskolor "överpresterade" 2,2 procentenheter 2024/2025, medan kommunala skolor "underpresterade" -1,2 procentenheter utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar. (Salsa)

Vad säger siffrorna?

Åtta av tio elever i friskolor når godkänt i alla ämnen i årskurs 9, jämfört med sju av tio i kommunala skolor.

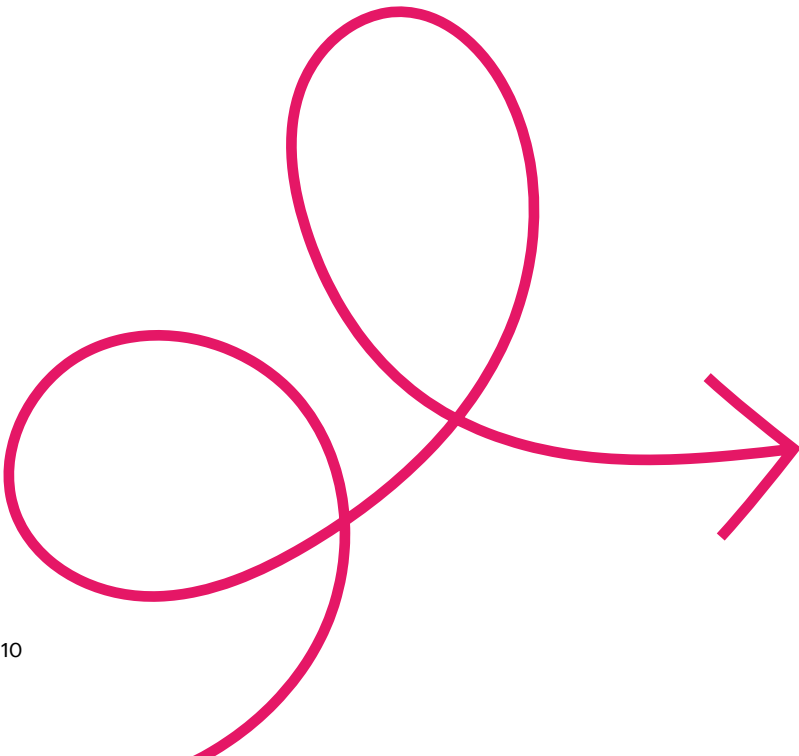

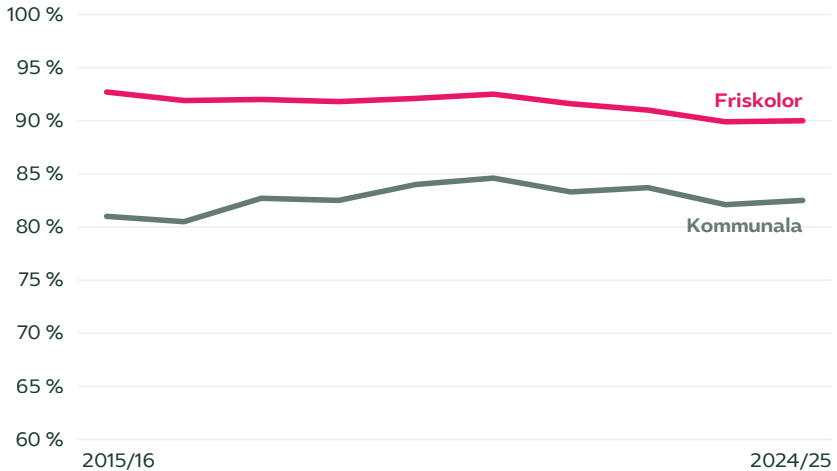
Behörighet

Avgörande för elevers möjlighet till vidare studier är behörigheten. Om man tittar på andelen elever som är behöriga till gymnasieskolans program är andelen högre hos friskolor, oavsett vilken inriktning eleverna söker. Om man utgår från behörighet till yrkesprogram så är behörigheten 90 procent hos friskolor och 82,5 procent hos de kommunala skolorna.

	Yrkesprogram	Högskoleförberedande program		
		ES	EK, HU, SA	NA, TE
Friskolor	90,0 %	89,1 %	87,4 %	86,2 %
Kommunala skolor	82,5 %	81,1 %	79,1 %	76,9 %

Andel elever behöriga till gymnasieskolans olika program 2024/25.

Andel elever behöriga till gymnasiets yrkesprogram, årskurs 9 2015/16 till 2024/25.

Under tioårsperioden har friskolor legat väsentligt högre än kommunala skolor och 90 procent av friskoleeleverna når gymnasiebehörighet för yrkesprogram, medan 83 procent av eleverna i kommunala skolor gör det.

Vad säger siffrorna?

90 procent av eleverna i friskolor blir behöriga till gymnasiets yrkesprogram, jämfört med 83 procent av eleverna i kommunala skolor. Under de senaste tio åren har friskolor legat tydligt högre i resultaten.

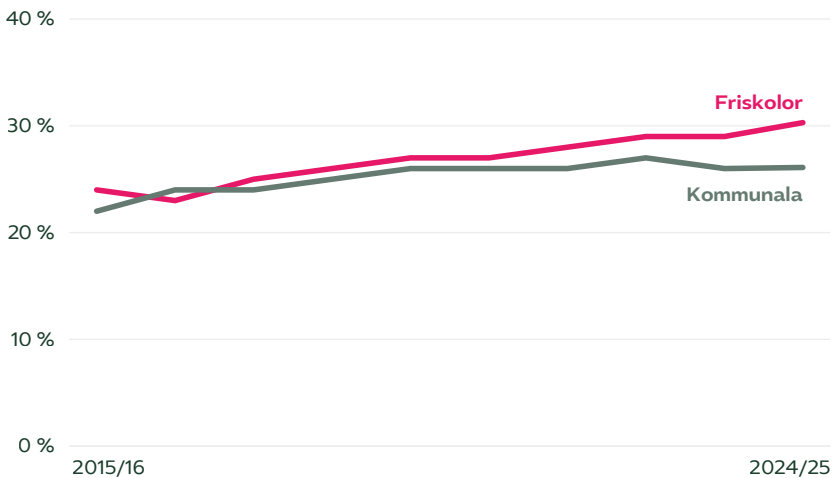
Vad säger siffrorna?

Andelen elever med utländsk bakgrund har ökat i både friskolor och kommunala skolor under de senaste tio åren. I dag är andelen högre i friskolor, cirka 30 procent jämfört med omkring 26 procent i kommunala skolor. Skillnaden mellan skolformerna har också vuxit över tid.

Socioekonomi

Elevernas socioekonomiska förutsättningar förklarar i hög grad deras studieresultat och den viktigaste förutsättningen är det stöd som föräldrarna kan ge sitt barn. Andelen föräldrar till elever i fristående grundskolor med eftergymnasial utbildning är cirka 10 procent högre än föräldrar till elever i kommunala skolor. Den har legat högre under hela denna period men avståndet har minskat något med tiden.

Andelen elever med utländsk bakgrund kan förklara lägre studieresultat, särskilt om eleverna är födda utomlands av föräldrar födda utomlands och om eleven invandrat efter skolstart (vid 7 års ålder). Andelen elever med utländsk bakgrund i fristående grundskolor är cirka 5 procent högre än andelen i kommunala skolor. Andelen elever med utländsk bakgrund har under perioden ökat i friskolor.

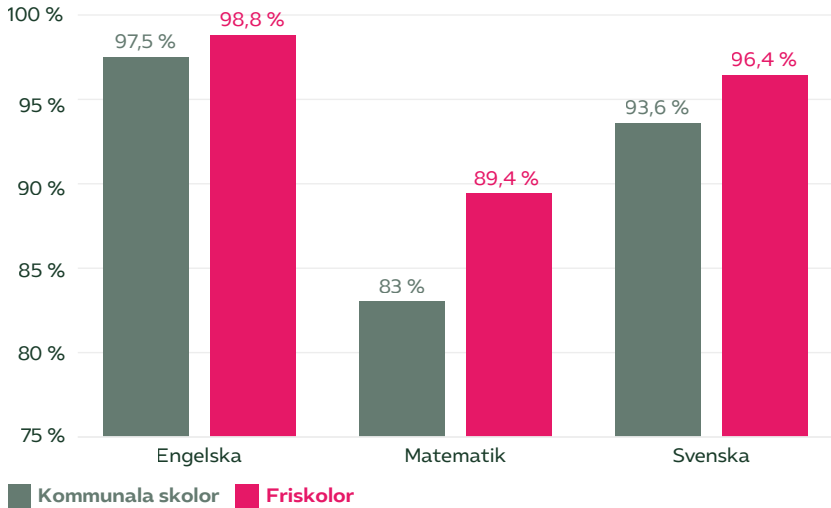
Andel elever med utländsk bakgrund i grundskolan.

Nationella prov

De nationella proven mäter elevernas faktiska kunskaper i ett antal ämnen och om resultaten på de nationella proven är väsentligt lägre än meritvärdet för samma elever brukar man prata om så kallad betygsinflation. Avvikelsen kan även gå åt andra hållet där eleverna har fått ett lägre betyg än resultatet på provet. I såväl engelska, matematik som svenska har elever från friskolor högre resultat än elever på kommunala skolor.

I såväl engelska, matematik som svenska har elever från friskolor högre resultat än elever på kommunala skolor på nationella proven.

Andel elever som nått ett godkänt provbetyg (A–E) på ämnesproven i årskurs 9 2024/25.

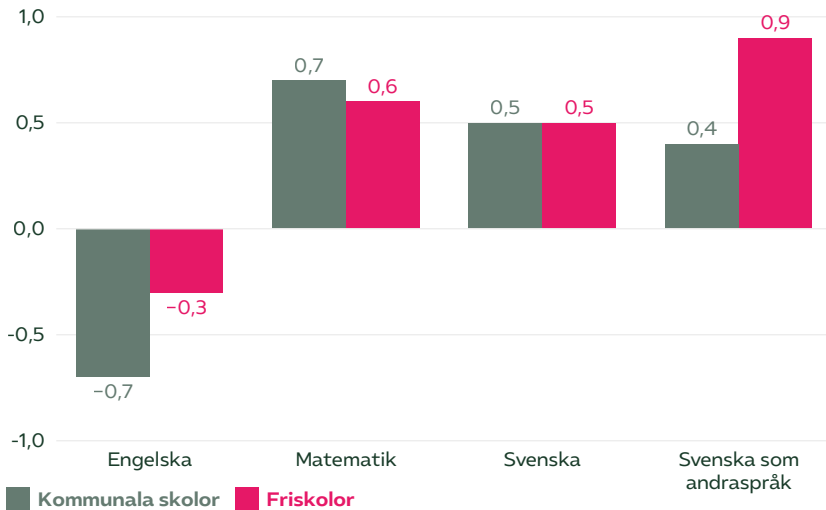

Vad säger siffrorna?

Elever i friskolor når högre resultat på de nationella proven i engelska, matematik och svenska än elever i kommunala skolor.

Skillnad mellan nationella prov och slutbetyg

Hur ser det då ut med den så kallade betygsinflationen? Det har ofta lyfts i debatten att friskolor skulle ha större problem än vad kommunala skolor har. Ser vi på hur det verkligen ser ut så kan vi se att friskolelever har mindre avvikelse på proven i både Engelska och matematik än elever i kommunala skolor. I svenska är avvikelsen lika stor.

Avvikelse i betygspoäng mellan slutbetyg och resultat i nationella prov 2024/25. Skillnaden i Svenska som andraspråk avser få elever (Skolverket 2025).

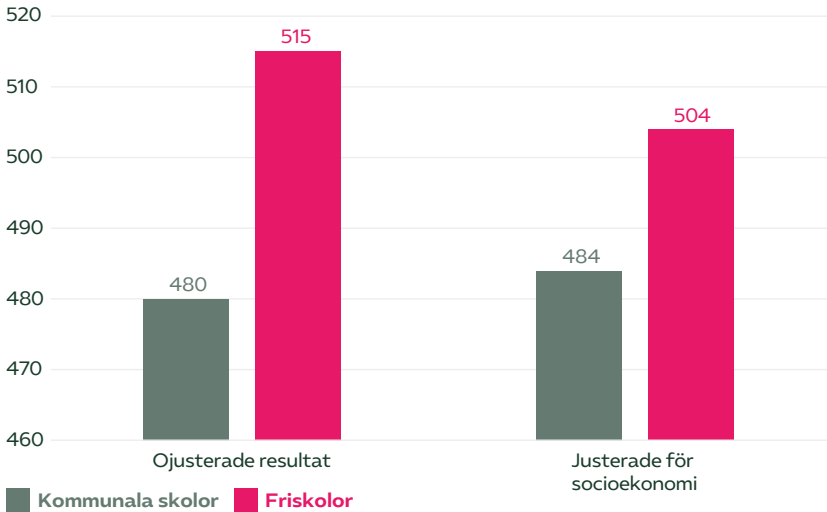
Vad säger siffrorna?

Skillnaden mellan nationella proven och slutbetygen är liten i både friskolor och kommunala skolor.

PISA

Ett annat sätt att mäta de faktiska kunskaperna hos elever är att studera resultaten i PISA-proven som genomförs OECD-länderna.

I PISA lyckas friskoleelever betydligt bättre, även med hänsyn tagen till socioekonomi.

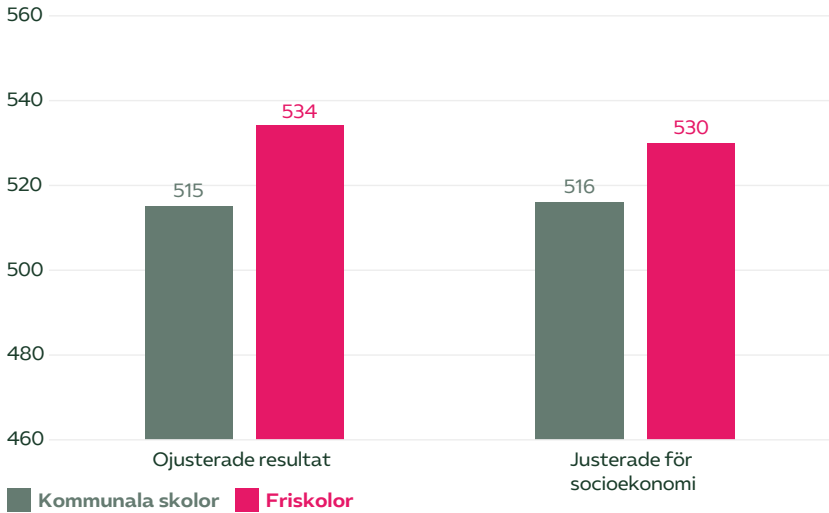
Kommunala och fristående skolors genomsnittliga PISA-poäng ojusterade respektive justerade för socioekonomi.

Vad säger siffrorna?

Friskoleelever når högre resultat i PISA än elever i kommunala skolor, även när resultaten justeras för socioekonomi.

TIMMS

Även i TIMMS, som mäter kunskaperna i matematik, har friskoleelever bättre resultat än elever i kommunala skolor.

Genomsnittlig TIMMS-poäng ojusterat resultat och justerat resultat för socioekonomi årskurs 8 i TIMMS 2023.

Vad säger siffrorna?

Friskoleelever presterar högre resultat i TIMMS matematikprov än elever i kommunala skolor, även efter justering för socioekonomi.

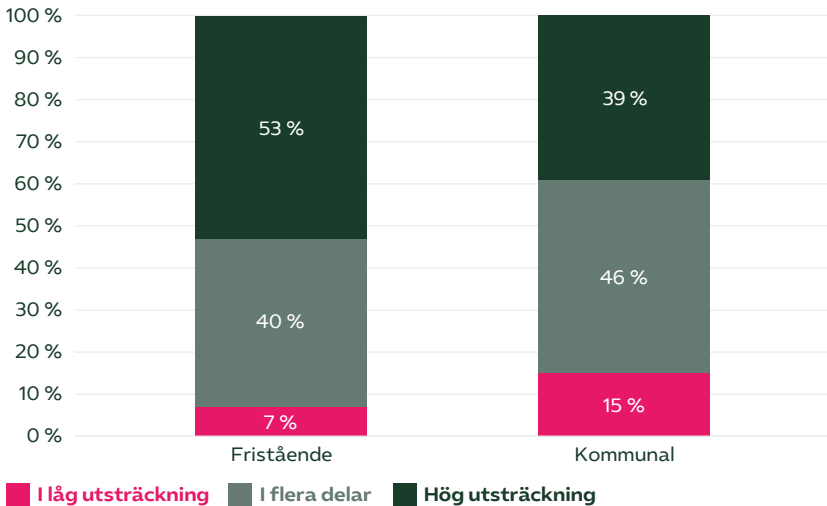
Vad säger siffrorna?

Skolinspektionens granskningar visar att friskolor oftare bedöms hålla hög kvalitet i betygssättningen och mer sällan får kritik än kommunala skolor.

Bedömning och betygssättning

För att kontrollera ordentligt om skillnaden till friskoleelvernas fördel finns, så kan man studera skolinspektionens beslut vad gäller betyg och betygssättning. Skolinspektionen granskar där att betygssättningen är likvärdig, rättssäker och baseras på kunskapskraven. Här kan vi se att 53 procent av friskolor har fått omdömet att de i hög utsträckning har god kvalitet i betygssättningen gentemot 39 procent av kommunala skolor. Av de skolor som fått kritik och har låg kvalitet är 7 procent friskolor och 15 procent kommunala skolor.

Skolinspektionens beslut "Bedömning och betygssättning" per kvalitetsnivå 2023–2024.

Bästa och sämsta skolorna under tio år

I en ny rapport från Valfrihetens Vänner presenteras en omfattande kartläggning av skolresultaten för landets niondeklassare under de senaste tio åren.

I rapporten *Grundskolor med långvarigt låga respektive höga kunskapsresultat 2016–2025* analyseras vilka skolor som under hela tioårsperioden hade lägst respektive högst andel elever som gick ut med godkänt betyg i alla ämnen.

Av rapporten framgår att skillnaden mellan de fristående och kommunala skolornas resultat är betydande:

- Samtliga 38 skolor med långvarigt låga resultat är kommunala skolor.
- Av de 87 skolorna med långvarigt höga resultat är 65 friskolor och 22 kommunala skolor.

I de bäst presterande skolorna är det mellan 90 och 100 procent av eleverna som uppnår kunskapskraven i alla ämnen. I motsatt ände av skalan är motsvarande siffra endast mellan 32 och 61 procent.

Nöjdhet

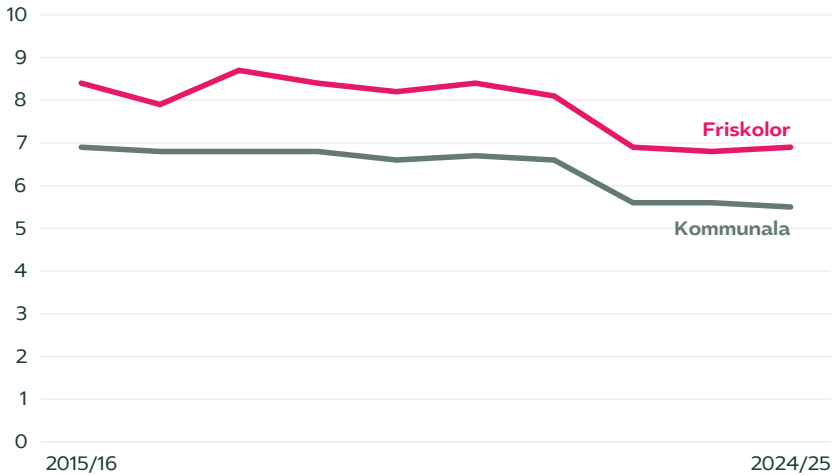
Kunskapsresultaten är så klart det mest avgörande. Men intressant är också att undersöka hur nöjdheten är bland elever, föräldrar och lärare på olika skolor. Nöjdheten säger något om trivsel, trygghet och skolsituationen. Skolinspektionen genomför enkäter som bland annat innehåller frågor om nöjdhet.

Nöjdhet hos lärare

Nöjdheten hos lärare är under hela tioårsperioden betydligt över nöjdheten hos lärare som arbetar på kommunala skolor.

Grundskolelärare får till exempel frågan "Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?". Svaren på den frågan ligger stadigt högre än hos lärare i kommunala skolor.

Grundskolelärares svar på frågan: "Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?"

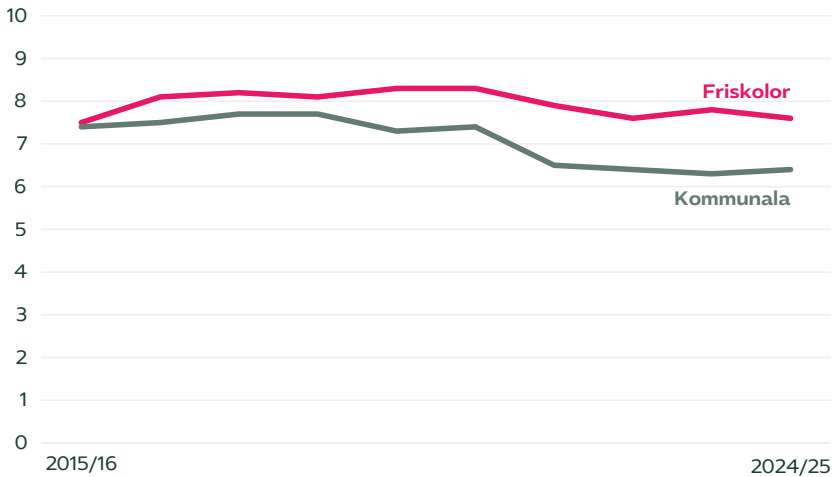

Vad säger siffrorna?

Lärare i friskolor är genomgående mer nöjda än lärare i kommunala skolor och upplever oftare att eleverna får det stöd de behöver.

Nöjdhet hos föräldrar

Om man istället riktar blicken mot föräldrarna så har de svarat på frågan "Är du nöjd med ditt barns skola?". Under alla dessa tio år ligger nöjdheten hos föräldrar med barn i friskolor över nöjdheten hos föräldrar med barn i kommunala skolor. Skillnaden har under perioden ökat till friskolornas fördel.

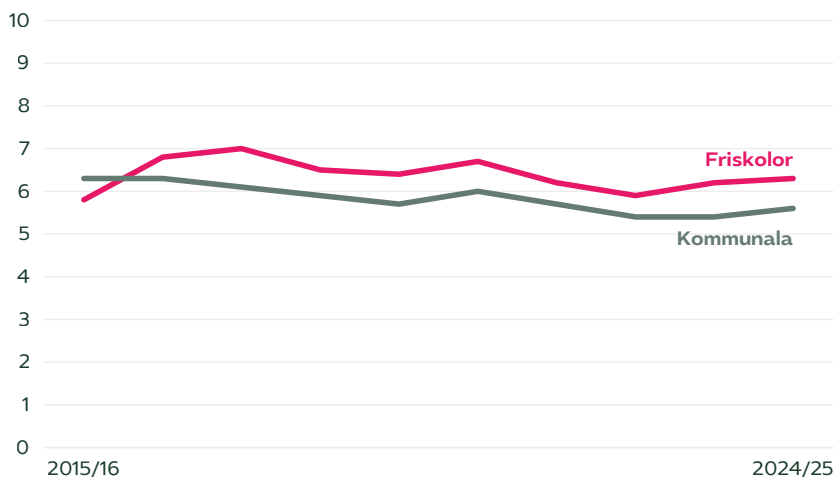
Vårdnadshavarnas svar på frågan: "Är du nöjd med ditt barns skola?"

Vad säger siffrorna?

Föräldrar med barn i friskolor är genomgående mer nöjda med skolan än föräldrar med barn i kommunala skolor.

Nöjdhet hos elever

Intressant är så klart vad eleverna själva upplever och svarar. Även eleverna får frågan om hur nöjda de är med sin skola. Det första året för perioden 2015/2016 hade elever från kommunala skolor en högre nöjdhet än friskoleelever. Sedan dess har det förändrats och friskoleelever har haft en högre nöjdhet under resten av perioden.

Elever i årskurs 8 svar på frågan: "Är du nöjd med din skola?"

Vad säger siffrorna?

Sedan 2016 uppger elever i friskolor genomgående högre nöjdhet med sin skola än elever i kommunala skolor.

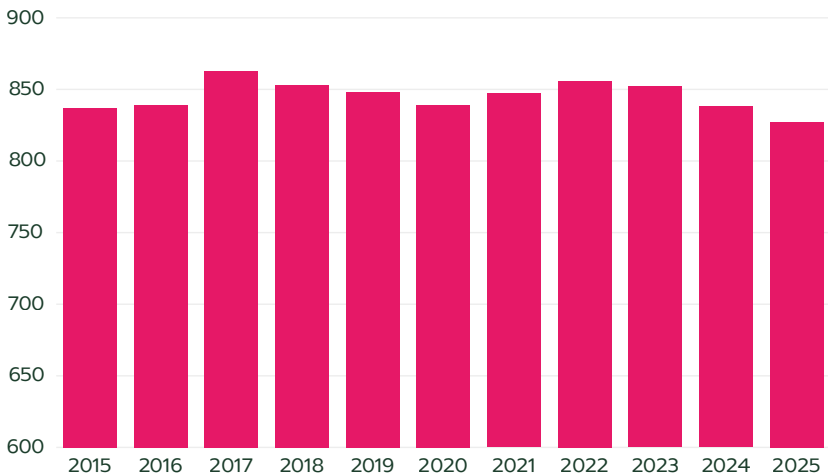
Friskolor och dess elever

Vilka är eleverna som går i friskola? Hur många friskolor finns det? Här visar vi på fakta hur verkligheten ser ut.

Antalet friskolor

Om vi tittar på hur många friskolor det faktiskt finns så har det varierat en del under dessa tio år mellan cirka 800 friskolor upp emot 870 skolor. Det betyder att i grundskolan är 17,4 procent av alla skolor friskolor och för gymnasiet är 36,6 procent av alla skolor fristående skolor.

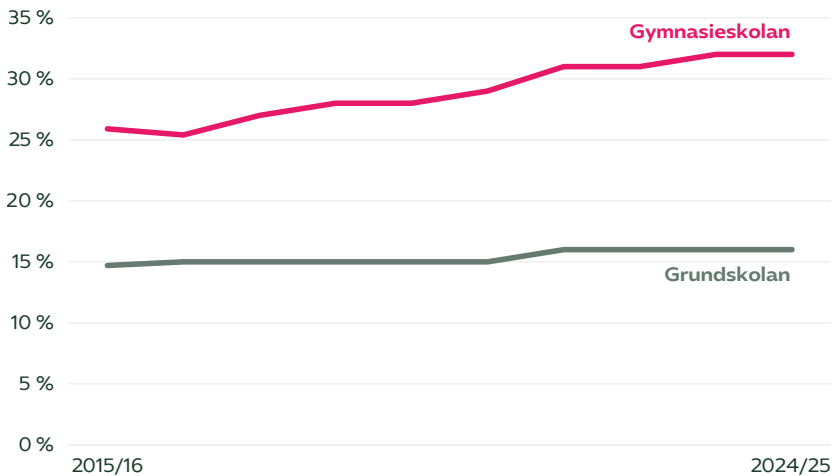
Antal friskolor under perioden 2015 till och med 2025.

Vad säger siffrorna?

Antalet friskolor har varit relativt stabilt under de senaste tio åren och ligger i dag på drygt 830 skolor.

Hur många elever går i friskolor?

Andelen av alla elever som går i en fristående skola har ökat under dessa år. Den största ökningen ser vi i gymnasieskolan. Även i grundskolan finns en ökning, men inte lika stor. 16 procent av alla elever i grundskolan och 32 procent på gymnasiet har valt en fristående skola.

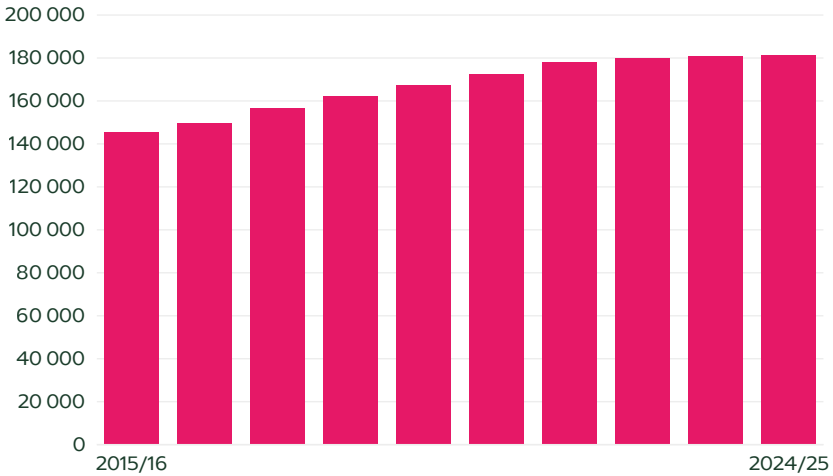
Andel barn/elever i fristående verksamheter.

Andel elever som går i friskolor har ökat något under tioårsperioden.

Vad säger siffrorna?

Andelen elever i friskolor har ökat stadigt under de senaste tio åren. 16 procent av alla elever i grundskolan och 32 procent av gymnasieeleverna går i en fristående skola.

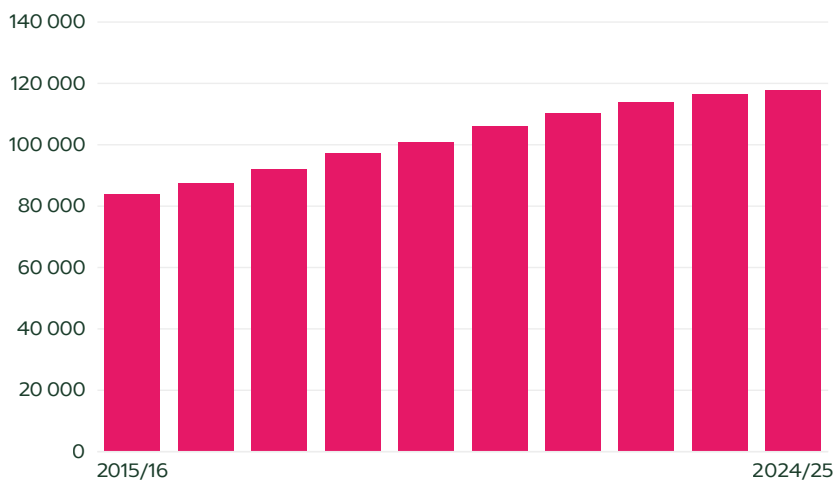

Grundskola – antal elever i friskola per år.

Vad säger siffrorna?

Antalet elever i friskolor har ökat under de senaste tio åren och uppgår nu till över 180 000 elever i grundskolan.

Gymnasieskola – antal elever i friskola per år.

Vad säger siffrorna?

Antalet elever i friskolor har ökat även i gymnasieskolan och uppgår nu till nära 120 000 elever.

Antalet elever i friskolor under tio år

Hur många elever har totalt gått i en friskola under åren 2015–2025? Hur många har tagit sig igenom en fristående grundskola eller gymnasiet?

Under dessa tio år har hisnande 880 000 elever gått i en fristående skola – 409 085 i grundskolan och 472 484 i gymnasiet.

Avslutande ord

Oavsett om vi studerar kunskapsresultat, nöjdhet hos elever, föräldrar och lärare eller behörighet till vidare studier så utmärker sig elever hos fristående grundskolor med ett högre resultat än motsvarande elever hos kommunala skolor. Detta resultat håller i sig även med hänsyn tagen till socioekonomiska faktorer.

Trots att friskolor överpresterar i så gott som alla områden så pekas friskolor fortfarande ut som roten till många av skolans problem. Det är myter som bitit sig fast och i mångt och mycket blivit en "upplevd sanning".

Man kan ha olika åsikter och värderingar. Men önskvärt vore om diskussionen ändå utgår från rätt fakta. Denna rapport är ett litet bidrag till en mer faktabaserad bild av svensk skola.

**Läs mer
i Fakta om
friskolor!**

almegautbildning.se

Almega Utbildning har funnits sedan den 1 juli 2024 och är Sveriges bransch- och arbetsgivarorganisation för fristående förskolor, grund- och gymnasieskolor.

Förbundet har drygt 800 medlemmar och sammanlagt närmare 48 000 medarbetare på ungefär 2 000 arbetsplatser.
